

INNEHÅLL:

BESLUT "NATURRESERVAT GRÄSBERGSKLÖVET": 2003-04-29
bildande av naturreservat
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT GRÄSBERGSKLÖVET": 2003-04-29
REGISTERUPPGIFTER "NATURRESERVAT GRÄSBERGSKLÖVET": 2003-04-29

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN
Miljövårdsenheten
Torbjörn Rynéus

BESLUT: 2003-04-29
DNR: 511-2846-01

GRÄSBERGSKLÖVETS NATURRESERVAT I RÄTTVIKS KOMMUN

BESLUT

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § i miljöbalken att bilda Gräsbergsklövets naturreservat i Rättviks kommun för ett område med naturskog på ca 150 ha enligt bilaga 2.

Länsstyrelsen fastställer också skötselplanen för reservatets långsiktiga skötsel med Länsstyrelsen i Dalarna som naturvårdsförvaltare.

SKÄLEN FÖR BESLUTET

Värden för biologisk mångfald

Det biologiska värdet ligger i att skogen till stora delar har karaktär av oskött barrnaturskog som täcker berget och sluttningarna åt alla håll. I sydväst och öster övergår skogen i flackare och fuktigare typer nedanför berget där också några myrar och en tjärn ingår. Ett par mycket viktiga karaktärer hos skogen på Gräsbergsklövet är dels den relativt goda tillgången på stora torrakor, något som nästan försvunnit ur dalaskogarna, dels tillgången på asp i vissa delar av skogen. Branta skogssluttningar, berg i dagen och blockriktighet bidrar också till mångfalden i skogen. Här förekommer flera arter med höga krav på skogsmiljön t.ex. rosenticka, gränsticka, rynkskinn, vit vedfingersvamp, skrovellav, lunglav och korallblylav. Av virkesförrådet på drygt 25000 m³ sk står lövträden för 11 %, granen 46 % och tallen 43 %.

Värden för friluftsliv

Gräsbergsklövets naturreservat har ett stort potentiellt värde för friluftsliv, som intressant, lärorikt och spännande utflyktsmål knutet till naturskog i ett vildmarksbetonat bergsområde. Toppen når 375 m.ö.h och 160 meter över sjön Ljugarens nivå. Området kan utforskas från olika håll via närbelägna skogsbilvägar utom när det är mycket snö eller tjällossning.

Internationell klassning

Gräsbergsklövets naturreservat ingår ännu inte i Natura 2000, som är EU:s nätverk av särskilda bevarandeområden.

Från EU:s s.k. habitatdirektiv ingår habitaterna västlig taiga, ca 105 ha, skogbevuxen myr, ca 2 ha samt öppna svagt välvd mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn, ca 3 ha. Regelbundna arter enligt fågeldirektivet är järpe, tjäder, späruggla, pärluggla och spillkråka.

Övrig klassning

Naturvårderna vid Gräsbergsklövet har uppmärksamats först på senare år och arbetats in i planeringsmaterial på regional och

lokal nivå.

Skyddsform

Utan att bilda naturreservat är det framför allt skogsbruk som skulle ha kunnat hota Gräsbergsklövets naturvärden.

SYFTET MED RESERVATET

Biologisk mångfald

I det stora glest befolkade skogslandet öster om Rättvik bevara något större område med gammelskog i naturlig utveckling utan skogsbruk och på det sättet bidra till att bevara flera sällsynta och rödlistade arter.

Friluftsliv

Underlätta möjligheterna till friluftsliv och naturupplevelser i detta vildmarksbetonade bergsområde med gammelskog.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där bränning i naturvårdssyfte ska kunna ingå som en naturlig del,
- information och stigunderhåll.

RESERVATSFÖRESKRIFTER

Utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning gäller följande föreskrifter inom Gräsbergsklövets naturreservat

A. INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTEN-OMRÅDEN

Det är förbjudet att

1. gräva, schakta, dika, dämna, anordna upplag eller på annat sätt skada/påverka mark och vatten,
2. avverka skog, utföra skogsvårdande åtgärd, upparbeta eller ta bort döda träd och vindfällan,
3. använda/sprida gödsel, aska, kalk eller bekämpningsmedel,
4. framföra motordrivet fordon i terrängen med undantag för snöskoter längs leden på Nedre Gärdsjö s:103,
5. anlägga mark- eller luftledning, uppföra byggnad, mast eller annan anläggning,
6. jaga annat än älg, rådjur, räv, hare, mink, tjäder och orre,
7. uppföra jakttorn.

Undantag

Föreskrifterna gäller inte för

- skötsel och underhåll av vägen in i reservatet,
- punkt A.4 gäller inte får uttransport av älg med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation,
- förvaltarens skötsel, förvaltning eller åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet.

B. FASTIGHETSÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT SKA TÅLA FÖLJANDE INTRÅNG

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor, anläggning och underhåll av leder, slogbodar, parkeringar och andra anläggningar för friluftslivets behov,
2. naturvårdsbränning och annan skötsel enligt skötselplanen,
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och syftet med reservatet.

C. ORDNINGSFÖRESKRIFTER

Det är förbjudet att

1. skada växande eller döda träd,
2. plocka mossor, lavar och vedsvampar,
3. framföra motordrivet fordon i terrängen med undantag för

D. MOTIV TILL FÖRESKRIFTER, UNDANTAG M.M.

A.1-7

Grundtanken med reservatet är att området ska utvecklas fritt med så liten mänsklig påverkan som möjligt och det är grundmotivet till alla föreskrifterna A.1-7. I begreppet fri utveckling ingår möjligheten att genomföra så kallad naturvårdsbränning.

Punkt A.2-3 innebär att bestämmelserna i 29 § skogsvårdslagen om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till reservatet som följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

När det gäller jakt har Länsstyrelsen bedömt att ytterligare inskränkningar i jakten orsakar mer skada för jakträttsinnehavarna än nytta för naturvärdena. Så länge jakten på tjäder och orre endast sker i mindre omfattning bör den kunna accepteras. Järpen är en mycket stationär art som förmodligen har en ganska svag stam i och i trakten av reservatet varför den bör få en fristad inom reservatet.

B.1-3 och C.1-3

Länsstyrelsen har bedömt dessa intrång och ordningsföreskrifter som rimliga mot bakgrund av syftet med reservatet.

Det är t.ex. inte förbjudet att tälta i reservatet och inte att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken eller bryta torrgrenar från växande träd utan att de skadas. Däremot får man t.ex. inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s.k. lågor.

Motordrivna fordon är tillåtna längs skogsbilvägen in i reservatets östra del. Dessutom tillåts alltså snöskotertrafik i terrängen längs leden i sydväst.

ÄRENDETS HANDLÄGGNING

När avverkningar i nyckelbiotoper fördes på tal för några år sedan bestämde sig Länsstyrelsen efter fältbesök i området att undersöka förutsättningarna för en reservatsbildning. I samråd med en markägare avbröts också en pågående avverkning av en fröträdställning. Reservatstanken har i stort accepterats av markägarna och marken har med medel från Naturvårdsverket köpts in till den statliga naturvårdsfonden för reservatsbildning.

Ingen har haft något att erinra mot förslaget till beslut i samband med remissen.

ÖVRIGT

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, formulär 6.

Beslutet har fattats av landshövding Ingrid Dahlberg med Torbjörn Rynéus som föredragande. I handläggningen deltog även Inger Eriksson länsråd, Hasse Ericsson livsmiljöenheten, Inger Svanström rättsenheten, Jack Zinderland kulturmiljöenheten och Stig-Åke Svenson miljövårdsenheten.

Ingrid Dahlberg

Torbjörn Rynéus

Bilagor:

Översiktskarta

Beslutskarta

Skötselplan

Registeruppgifter

Överklagningsformulär (till de som får beslutet genom delgivning)

LÄNSSTYRELSEN

DALARNAS LÄN

Miljövårdsenheten

Torbjörn Rynéus

SKÖTSELPLAN: 2003-04-29

DNR: 511-2846-01

SKÖTSELPLAN FÖR GRÄSBERGSKLÖVETS NATURRESERVAT I RÄTTVIKS
KOMMUN

SYFTET MED SKYDDET OCH SKÖTSELN AV RESERVATET

Biologisk mångfald

I det stora glest befolkade skogslandet öster om Rättvik bevara något större område med gammelskog i naturlig utveckling utan skogsbruk och på det sättet bidra till att bevara flera sällsynta och rödlistade arter.

Friluftsliv

Underlätta möjligheterna till friluftsliv och naturupplevelser i detta vildmarksbetonade bergsområde med gammelskog.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där bränning i naturvårdssyfte ska kunna ingå som en naturlig del,
- information och stigunderhåll.

Prioriterade bevarandevärden

De viktigaste naturvärdena vid Gräsbergsklövet är knutna till skogen. Därför ska den bevaras från all typ av avverkning med undantag för rent naturvårdsinriktad borttagning av träd t.ex. i samband med s.k. naturvårdsbränning. Denna syftar till att efterlikna naturliga skogsbränder och deras betydelse både för arter som gynnas av brand och för den dynamik och förnyelse som en brand skapar i skogsekosystemet. Svårbrunna, naturliga brandrefuger ska inte ingå i eventuell framtida naturvårdsbränning.

Gräsbergsklövet är också ett område av stort framtida värde för vildmarksbetonat friluftsliv. I lämpliga former ska det underlättas och det beräknas inte innebära konflikter med de biologiska värdena.

SKÖTSELOMRÅDEN

Skötselområde 1, all skogsmark utom skötselområde 2, Skog med fri utveckling (SF)

Beskrivning av området:

Barrskog med hög andel nyckelbiotoper, bl.a. en liten nyckelbiotop av brandrefugkaraktär. Flera värdefulla tallområden och barrblandskogar med grövre tall och inslag av mäktiga talltorrakor, högstubbar, grovaspar och stora block.

Kvalitetsmåloch gynnsam bevarandestatus:

Naturskog där talldominansen ska behållas i stora partier. Tjädern ska även fortsättningsvis ha fina lekplatser i området och slagugglan ska ha möjlighet att häcka i naturliga högstubbar.

Slitaget från besökare beräknas inte inverka negativt på området.

Skötselmåloch föreskrifter för skötseln:

Skogen utvecklas stegvis alltmer mot naturskog. Skogen skall lämnas för fri utveckling. Bränning är knappast aktuell inom den närmaste 10-årsperioden men om det visar sig i en framtid att gran växer in i stor omfattning bör bränning övervägas.

Vid toppområdet bör en svag röjning/gallring göras för att bibehålla och något utveckla lekmöjligheterna för tjäder. Det gäller bestånd nr 39 och angränsande delar av bestånd 38 från den ekonomiska värderingen.

Vid förvaltarens besök i området bör häckningsmöjligheterna för slaguggla underlättas genom att högstubbar frihuggs från närstående granar så att inflygningsmöjligheter skapas, alternativt kapas endast grenar som sitter i vägen. En högstubbe där granen intill bör tas bort har koordinaterna ca 675773/147756.

Skötselområde 2, skogsmark lämplig för bränning, räknas ändå till kategorin Skog med fri utveckling (SF)

Beskrivning av området:

Barrskog där det också ingår betydande arealer kalmark och ungskog. Se kartan till skötselplanen.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Oskött skog.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Fri utveckling.

Om det kommer att finnas resurser så att restaurering av skogsmark kan bli aktuell vid Gräsbergsklövet bör i första hand områden inom denna avgränsning väljas. Då bör inte bara ungskogspartier brännas utan också äldre skogsbestånd, t.ex. nordväst om toppområdet.

Skötselområde 3, Alla tre myrområdena: Våtmarksområde med fri utveckling (VF)

Beskrivning av området:

Längs foten av bergets östsluttning sträcker sig två smala myrområden där det också ingår en liten tjärn. Det tredje myrområdet ligger på högre nivå på andra sidan berget. Där rinner det upp en bäck, förekommer flarkbildningar och i kantområdena enstaka grova tallar och klibbalar. Intressant är att vid alla tre områdena har särskilda samfällda myrundantag bildats.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus:

Opåverkade våtmarker.

Skötselmål och föreskrifter för skötseln:

Fri utveckling.

FRILUFTSLIV OCH TURISM

Övergripande mål:

Syftet med reservatet är också att underlätta möjligheterna till friluftsliv och naturupplevelser i detta vildmarksbetonade bergsområde med gammelskog.

Information:

En informationstavla bör sättas upp längs skogsbilvägen söder om Hemra Tvärsen längs vägen in i reservatet. En informationsbroschyr bör utarbetas.

Anläggningar:

Sommartid är det lätt att nå reservatet via skogsbilvägen som österifrån går in i reservatet. Vill man enkelt nå västra delen av reservatet går det bra via vägen förbi Bodtjärnen. Det går också att vandra till reservatet lämpliga sträckor längs fäbodleden som passerar genom reservatets södra del. Vintertid och under tjällossningen är det ofta bäst att utgå från vägen längs Ljugarens södra sida. En enkel hänvisningsskylt till reservatet bör sättas upp vid avtaget vid Hemra Tvärsens utlopp, en öster om Ljusacksen och en vid Åtjärnen.

En lämplig promenadslinga från vägslutet i öster bör rekognosceras och målas upp. Förslagsvis bör slingan ligga ganska högt i terrängen, passera toppen och också naturliga utsiktspunkter mot nordväst och Boda kyrka. Den bör också gå att nå via en målad stig från vägslutet väster om reservatet. Fritt strövande och utforskande av reservatet bör uppmuntras.

Förvaltaren bör bedöma om några åtgärder behöver vidtas vid den fina kolarkojruinen och gamla fyrkantmilan i södra delen av reservatet, koordinater ca 675639/147746.

Särskilda eldnings- och tältplatser bedöms inte behöva anläggas.

TILLSYN, DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING

Årlig dokumentation av förvaltnings- och skötselåtgärder:

Alla skötselåtgärder ska dokumenteras. Vid restaurering ska anteckningar göras om utförda åtgärder och eventuella överenskommelser.

Uppföljning av skötselmål:

Uppföljning av skötselmål utförs av förvaltaren.

Uppföljning av kvalitetsmål:

Uppföljning utförs av länsstyrelsen inom ramen för uppföljning av skyddad natur.

Uppföljning av kostnader görs av länsstyrelsen.

Sammanfattning av planerade skötselåtgärder:

Skötselåtgärd: Gränsmålning. Plan vandrartig

När: Barmark 01

Beskrivning:

Var: Hela reservatet

Vem: Entreprenör

Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Infotavla, infobroschyr

När: År 02

Beskrivning:

Var:

Vem: Länsstyrelsen
 Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Bränning
 När: Ev. år 05
 Beskrivning:
 Var: Del av reservatet
 Vem: Entreprenör
 Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Tillsyn av skötsel
 När: Löpande
 Beskrivning:
 Var: Hela reservatet
 Vem: Länsstyrelsen
 Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Tillsyn av föreskrifter
 När: Löpande
 Beskrivning:
 Var: Hela reservatet
 Vem: Länsstyrelsen
 Finans: Vårdanslag

Skötselåtgärd: Uppföljning av kvalitetsmål
 När: Enligt program för uppföljning av skyddad natur
 Beskrivning:
 Var:
 Vem: Länsstyrelsen
 Finans:

Bilaga:
 Skötselplanekarta

LÄNSSTYRELSEN REGISTERUPPGIFTER
 DALARNA
 Miljövårdsenheten 2003-04-29

UPPGIFTER OM GRÄSBERGSKLÖVETS NATURRESERVAT

Namn: Gräsbergsklövets naturreservat
 Kommun: Rättvik
 Läge: Ca 1,5 mil NO om Rättvik
 Kartblad: Ekonomisk karta 14F 1f
 Mittpunkt: Koordinaterna 67572/14778
 Fastigheter: Nedre Gärdsjö 6:29 och s:103
 Naturvårdsförvaltare: Länsstyrelsen
 Markägare: Staten genom Naturvårdsfonden samt
 Nedre Gärdsjö samfällighetsförening
 Areal: 151 ha
 Naturtyper: Barrskog 145 ha
 Myr 5 ha
 Vatten 1 ha
 Naturgeografisk region: 30a Norrlands vågiga bergkullterräng
 med mellanboreala skogsområden
 Skyddsmotiv: Allmänekologiska samt botaniska och
 zoologiska
 Skyddsföreskrifter: Indispensabla A1-A7

Skyddsföreskrifter
 produktiv skog: A2 och A3
 Planerade anlägg.: Informationstavla
 Skötselplan: Bilaga till beslutet